

26. listopadu 1950

Udělala jsem chybu, že jsem si koupila tento sešit, velkou chybu. Ale teď už je příliš pozdě, abych nad tím hořkovala, už se stalo. Ani nevím, co mě přimělo, abych si ho pořídila, byla to náhoda. Nikdy jsem si nechtěla vést deník, i proto, že deník by měl zůstat tajný, tudíž bych ho musela před Michelelem a dětmi skrývat. Nerada něco skrývám, a navíc v našem bytě je tak málo místa, že by to ani nebylo možné. Stalo se to následovně: před dvěma týdny, bylo to v neděli, jsem z domu odešla dost brzy ráno. Vydala jsem se koupit Michelovi cigarety, chtěla jsem, aby je hned po probuzení našel na nočním stolku, v neděli totiž vždy vespává. Navzdory pozdnímu podzimu byl nádherný teplý den. Pociťovala jsem dětinskou radost, když jsem kráčela ulicemi prozářenými sluncem a viděla, že stromy jsou dosud zelené a lidé se zdají spokojení, jako v každý sváteční den. A tak jsem se rozhodla, že se trochu projdu a vydám se až do trafiky na náměstí. Po cestě jsem zahlédla, jak se spousta lidí zastavuje u stánku s květinami, a tak jsem tam také zamířila a koupila si svazeček měsíčeků. „V neděli to chce mít na stole nějaké květiny,“ podotkla květinářka, „muži to ocení.“ Já jsem s úsměvem přikývla, ale ve skutečnosti jsem při kupování těch květin nemyslela na Michela ani na Riccarda, který je má také velmi rád, koupila jsem si je pro sebe, abych je při chůzi mohla držet v ruce. V trafice byla spousta lidí. Při čekání ve frontě s už nachystaným obnosem jsem ve výloze zahlédla štos sešitů. Byly to tlusté sešity v lesklých černých deskách, takové ty, co se používají ve škole a na jejichž první stránku jsem – ještě než jsem je začala

užívat – horlivě psávala své jméno: Valeria. „Dejte mi také jeden ten sešit,“ požádala jsem a začala v kabelce hledat peníze. Když jsem ale zvedla oči, všimla jsem si, že trafikant se zatvářil přísně, načež mi sdělil: „To nejde, je to zakázané.“ Vysvětlil mi, že každou neděli stojí u dveří strážník a dohlíží na to, aby se prodávaly pouze tabákové výrobky a nic jiného. V trafice jsem zůstala už jen já. „Potřebuji ho,“ řekla jsem mu, „potřebuji ho za každou cenu.“ Mluvila jsem polohlasem, rozrušeně, a byla připravená naléhat i úpěnlivě prosit. On se rozhlédl kolem, načež hbitě popadl jeden sešit a podal mi ho přes pult se slovy: „Schovejte si ho pod kabát.“

Nesla jsem ho pod kabátem celou cestu až domů. Tam mi domovnice vykládala kdovíco o plynovodu a já se bála, že mi vyklouzne, že spadne na zem. Celá rudá v obličejí jsem odemkla dveře a zamířila s ním rovnou do ložnice, když jsem si uvědomila, že Michele je ještě v posteli. Zároveň na mě volala Mirella: „Mami...“ A Riccardo se ptal: „Koupila jsi noviny, mami?“ Když jsem si svlékala kabát, byla jsem rozrušená, zmatená, bála jsem se, že se mi nepodaří zůstat ani chvíli o samotě. Schovám ho do skříně, napadlo mě, tam ne, Mirella si z ní přece často půjčuje něco na sebe, rukavice nebo halenku. Komodu zase neustále otevírá Michele. Psací stůl už si pro sebe zabral Riccardo. Přemítala jsem nad tím, že v celém bytě nezůstala jediná zásuvka ani žádná komůrka, která by byla jen moje. Předsevzala jsem si, že od toho dne budu uplatňovat svá práva. Do skříně s prádlem, rozhodla jsem, ale poté jsem si uvědomila, že Mirella odtamtud každou neděli bere čistý ubrus, aby prostřela. Nakonec jsem ho v kuchyni hodila do pytle se starými hadry. Sotva jsem ten

pytel zavřela, vešla Mirella s otázkou: „Je ti něco, mami? Jsi v obličejí celá rudá.“ „To bude tím kabátem,“ odpověděla jsem a svlékla si ho, „dneska je venku teplo.“ Měla jsem dojem, že by mi klidně mohla říct: „To není pravda, jsi rudá, protože jsi něco schovala do toho pytle.“ Marně jsem se snažila sama sebe přesvědčit, že jsem neudělala nic špatného. Stále jsem totiž slyšela trafikantův varovný hlas: „Je to zakázané.“

10. prosince

Přes dva týdny jsem sešit ukrývala, aniž se mi podařilo do něj něco napsat. Už od prvního dne jsem ho musela složitě přesouvat z místa na místo a hledat mu skrýše, aby na něj hned nepřišli. Kdyby ho našli, okamžitě by si ho přivlastnil buďto Riccardo, aby si do něj na univerzitě mohl dělat poznámky, anebo Mirella jako deník, který si zamyká do své zásuvky. Já bych ho sice mohla bránit, říci, že je můj, ale musela bych zdůvodnit, nač jej potřebuji. Na počty týkající se nákupů používám takové ty reklamní diáře, které mi vždy se začátkem roku nosí Michele z banky, a právě on by mě laskavě vybídl, ať ho tedy přenechám Riccardovi. A pokud by k tomu došlo, ihned bych se ho vzdala a už nikdy by mě ani nenapadlo koupit si jiný, právě proto jsem tomu zarputile předcházela, a to i přesto, že – to musím přiznat – od chvíle, kdy ten sešit vlastním, nemám ani chvíli klidu. Dříve mě mrzelo, když děti odcházely ven, nyní po tom naopak toužím, abych zůstala o samotě a mohla psát. Dříve jsem nikdy neuvažovala nad tím, že vzhledem ke

skrovnosti našeho příbytku a pracovní době strávené v kanceláři mám zřídka kdy příležitost zůstat o samotě. Musela jsem se tedy uchýlit ke lsti, abych tento deník mohla začít psát; koupila jsem tři vstupenky na zápas v kopané a prohlásila jsem, že mi je věnovala jedna kolegyně z kanceláře. Ke dvojité lsti, jelikož abych je mohla pořídit, musela jsem ošidit nákup. Hned po obědě jsem pomohla Michelovi a dětem s oblékáním, půjčila jsem Mirelle svůj teplý kabát, vřele jsem se s nimi rozloučila a s pocitem uspokojení za nimi zavřela dveře. Načež jsem kajícně běžela k oknu, jako bych je chtěla zavolat nazpět. Už byli daleko a mně připadalo, že spíše než na neškodné utkání v kopané jdou vstříc nějaké léčce, kterou jsem na ně nastražila. Něčemu se společně smáli a ten smích ve mně vyvolával výčitky svědomí. Když jsem se vrátila ode dveří, chtěla jsem se hned dát do psaní, ale nejprve bylo třeba poklidit v kuchyni, jelikož Mirella mi s tím tentokrát nemohla pomoci jako každou neděli. Dokonce i od přírody pořádkumilovný Michele nechal otevřenou skříň a kolem roztroušené kravaty, což dnes udělal znova. Na dnešek jsem totiž opět koupila lístky na utkání v kopané, a tak si mohu užít trochu klidu. Nejpodivnější na tom je, že když konečně mohu sešit vyndat z úkrytu, posadit se a začít psát, nemám vlastně co říct, kromě popisu boje, jež každý den svádím, abych ho utajila. Nyní ho mám schovaný ve starém lodním kufru, kde přes léto uchová- váme zimní oblečení. Avšak před dvěma dny jsem musela Mirellu přemlouvat, aby jej neotvírala, protože si z něj chtěla vyndat teplé lyžařské kalhoty, které doma nosí od doby, kdy jsme přestali přitápět v kamnech. Sešit ležel úplně nahoře, sotva by nadzvedla víko, okamžitě by ho

uviděla. Proto jsem jí řekla: „Na to je ještě čas, na to je čas.“ Ale ona odporovala: „Je mi vážně chladno.“ Trvala jsem na svém tak vehementně, že si toho všiml i Michele. Když jsme zůstali sami, řekl mi, že nechápe, proč jsem v tom Mirelle bránila. Já jsem mu tvrdě odpověděla: „Vím, co dělám,“ a on na mě jen hleděl, překvapený mým nezvyklým rozpoložením. „Nelíbí se mi, že zasahuješ do mých sporů s dětmi,“ pokračovala jsem. „Připravuješ mě o veškerou autoritu, kterou u nich mám.“ A zatímco on namítal, že obvykle ho obviňuji, že se o ně dostatečně nezajímá, a blížil se ke mně s žertovným: „Co je to dneska s tebou, maminko?“, já myslela na to, že asi začínám být nervózní a popudlivá jako – jak se říká – všechny ženy po čtyřicítce, a jelikož jsem měla podezření, že Michele si to možná myslí také, cítila jsem hluboké ponížení.

11. prosince

Když si pročítám, co jsem včera napsala, napadá mě, jestli se moje povaha nezačala měnit v den, kdy mi můj manžel začal žertem říkat „maminko“. Zpočátku se mi to velmi líbilo, protože jsem si připadala, jako kdybych byla doma jediná dospělá osoba, jediná, která už o životě všechno ví. Což ještě podpořilo můj smysl pro zodpovědnost, který jsem měla zažitý už od dětství. Líbilo se mi to také proto, že jsem tím mohla zdůvodňovat přívaly něhy, jež ve mně svým chováním vždy vzbuzoval Michele, který zůstal nevinný a bezelstný i teď, ve svých téměř padesáti letech. Když mě osloví „maminko“, odpovídám mu zpola přísným a zpola něžným tónem, stejným, jakým jsem mluvila na

Riccarda, když byl malý. Teď ale vím, že to byla chyba: vždyť on byl jediným člověkem, pro něhož jsem já byla Valeria. Moji rodiče mi už od dětství říkají Bebe a v jejich přítomnosti je těžké být jiná než v době, kdy mi dali tuhle přezdívkou, a ačkoli ode mě oba vyžadují vše, co se očekává od dospělých lidí, nevypadají, že by si připustili, že jsem dospěla doopravdy. Ano, Michele byl jediným člověkem, pro něhož jsem já byla Valeria. Pro některé přítelkyně jsem stále Pisaniová, ta spolužačka, pro další jsem Michelova manželka, Riccardova a Mirellina matka. Pro něj jsem ale, od chvíle, kdy jsme se poznali, byla jen Valerií.

15. prosince

Pokaždé, když otevírám tento sešit, dívám se na své jméno napsané na první stránce. Těší mě pohled na mé uměřené, nepřiliš vysoké, zkosené písmo, třebaže jasně prozrazuje můj věk. Je mi čtyřicet tři let, ačkoli když si to uvědomím, nemohu tomu uvěřit. I ostatní se diví, když mě vidí ve společnosti mých dětí, a skládají mi komplimenty, na něž Riccardo a Mirella reagují rozpačitým úsměvem. Každopádně je mi čtyřicet tři let a připadá mi ostudné uchylovat se k dětinským úskokům, abych si mohla psát do sešitu. Pročež je naprosto nezbytné, abych Michelovi a dětem o tomto deníku řekla a abych se přihlásila o právo zavřít se někde v pokoji a psát, kdy se mi zachce. Hned od začátku jsem jednala hloupě, a jestli v tom budu pokračovat, budu mít čím dál větší dojem, že je na psaní těchto neviných řádků něco špatného. Je to celé absurdní. A přece nemám chvíli klidu už ani v kanceláři. Jakmile mě ředitel

zdrží po pracovní době, bojím se, že se Michele vrátí dříve než já a z nějakého nepředvídatelného důvodu se bude přehrabovat ve starých listinách, mezi nimiž schovávám svůj sešit: proto se často na něco vymluvím, abych v kanceláři nemusela zůstat přesčas, čímž se však připravuji o příplatky. Vracím se domů plna úzkosti, a jakmile v předsíni zahlédnu viset Michelův kabát, okamžitě ve mně hrkne a do jídelny vcházím s obavou, že tam uvidím Michela s lesklým černým sešitem v ruce. Když ho tam najdu, jak rozmlouvá s dětmi, stejně se bojím, že už ho našel a že čeká, až se mnou bude sám, aby si o tom se mnou promluvil. Večer se mi zdá, že zavírá dveře ložnice se zvláštní péčí a dává pozor, aby docvakla klika. Teď se otočí a řekne mi to. Ale kdepak, neříká nic, a všimla jsem si, že ty dveře zavírá pořád tak důkladně z pouhého zvyku.

Předevčirem mi Michele zatelefonoval do kanceláře a já jsem ihned dostala strach, že se z nějakého důvodu vrátil domů a našel tam můj sešit. Když jsem mu odpovídala, byla jsem úplně strnulá. „Poslyš, musím ti něco říct...“ začal. Několik vteřin jsem se v duchu usilovně ptala sama sebe, zda se mám dožadovat práva vlastnit, kolik sešitů chci, a psát do nich, co se mi zlíbí, nebo ho naopak prosit: Michele, pochop mě, já vím, udělala jsem chybu... On chtěl ale pouze vědět, jestli Riccardo nezapomněl dojít na univerzitu zaplatit školné, jelikož ten den byl poslední termín.

21. prosince

Včera večer jsem hned po večeri řekla Mirelle, že se mi nelíbí její zvyk zamykat zásuvku u psacího stolu. Překvapeně